

СТАНОВИЩЕ

от проф. дсн Карамфил Манолов

член на научно жури в конкурс за заемане на академична длъжност „професор” по професионално направление 2.3. Философия (европеистика и сигурност), обявен в Държавен вестник, бр. 89/12.11.2019 г. за нуждите на секция „Социални теории, стратегии и прогнози“ към Института по философия и социология при БАН

Единствен кандидат по конкурса: доц. дфн Борислав Градинаров

Общо описание на представените материали

Единствен кандидат по конкурса за заемане на академичната длъжност „професор“ в секция „Социални теории, стратегии и прогнози“ към Института по философия и социология при БАН е доц. дфн Борислав Градинаров.

Доц. Градинаров участва в конкурса за професор с общо 35 публикации, от които: 2 самостоятелни монографии (едната от тях второ преработено и допълнено издание), 4 студии и 29 статии, които не повтарят представените за придобиване на академичната длъжност „доцент“. Студиите и всички статии на кандидата са публикувани в редактирани колективни томове или в списания с научно рецензиране. Една от статиите е публикувана на английски език.

Трудовият стаж и опит на кандидата е в областта на конкурса, а от приложената справка се вижда, че са напълно покрити и минималните национални изисквания към научната, преподавателската и/или художественотворческата и спортната дейност на кандидатите за заемане на академичната длъжност „професор“ по професионално направление 2.3. Философия.

Обща характеристика на научната, научно-приложната и педагогическата дейност на кандидата.

Доц. Градинаров има две магистратури – по философия и по право, което определя насоката на неговите научни интереси, ориентирани към пресечната точка на двете научно-изследователски полета. Основните научни разработки на доц. Градинаров представляват философско-правни анализи на въпроси на икономиката, геополитиката, гражданското общество, социалните взаимоотношения и неравенство, етиката и др. Философията и

правото са двата ракурса през които се дискутират актуални съвременни проблеми за бъдещето на Европейския съюз, Турция, Русия, България и Балканите; за мигрантската криза, войната, етническите сблъсъци; за бъдещето на капитализма, разделението на труда, социалното неравенство и несигурността; за мрежовото общество, медиите, медийната сигурност и медийното право; за етиката в юридическите и лекарската професии и в научните изследвания; за основополагащи философски и правни категории като справедливост, комуникация, риск и техните измерения в съвременността. Всичко това свидетелства за широта на интересите на Борислав Градинаров, многопластовост на неговите изследвания и анализи, подплатени от научна компетентност и формулиране на собствени авторови приноси в изследваната проблематика.

Доц. Борислав Градинаров демонстрира активност и като участник в различни научни форуми, на които представя своите изследователски резултати – той е участвал с доклади в 17 национални научни форума, част от които с международно участие.

Научно-приложната дейност на кандидата е в унисон с неговата научна дейност и създава предпоставките за нея. Тя е представена от участието му в пет научно-изследователски проекта, четири от тях с финансиране от бюджета на БАН и един, финансиран от Фонд Научни изследвания на МОН. На три от проектите, финансирани от бюджета на БАН, вкл. един по Програмата за млади учени и докторанти, доц. Градинаров е ръководител.

Борислав Градинаров има натрупан значителен опит и като експерт, той е работил като юридически консултант към Съвета за електронни медии през периода 2007-2010 г. Доц. Градинаров е редактор и съставител на шест колективни сборника. А едната от двете му монографии - „Медийното право“, е структурирана така, че да може да се използва и като учебник при преподаването на тази юридическа дисциплина. Самият той е автор на 2 рецензии и 3 становища по процедури за научни степени и академични длъжности, като в два от случаите е бил председател на научното жури. Доц. Борислав Градинаров е член и на две неправителствени организации - Тракийски научен институт и Балкански институт за стратегически прогнози и управление на риска (BISFRIM).

Учебната дейност на кандидата

Научната и научно-приложната дейност на кандидата се допълва успешно от учебната и преподавателска дейност. Доц. Градинаров има проведени впечатляващите 51 лекционни курса пред студенти от УНСС и Бургаския свободен университет за периода 2007 – 2020 г. Той е бил и научен ръководител на двама докторанти – един в Института за философски изследвания и един в Института за изследване на обществата и знанието при БАН, отчислени с право на защита през 2009 и 2015 г., както и на четирима студенти – магистри по политическа икономика от УНСС през 2016 г.

Научни постижения и приноси на кандидата

В научната работа на доц. Борислав Градинаров могат да бъдат изведени няколко основни теми, свързани помежду си и преливащи една в друга, в които той има разработени оригинални идеи и направени собствени авторски приноси.

На първо място, като отличителна специфика на подхода на доц. Градинаров в рамките на цялостната негова научна работа и същевременно като негово постижение следва да се отбележи реализираният **синтез на философски и юридически подход** към изследваните явления и процеси. Този синтез е постигнат чрез разкриване на пресечната точка между философското разбиране и обяснение на всеобщите закономерности и юридическото обяснение на специфичното нормативно битие на такива категории като справедливост, морал, принуда, воля, интерес, комуникация (като основно човешко право), като е разкрито влиянието на философските и морални категории върху правото и на правото върху етическите и философски категории. На тази основа той обосновава и правото на съществуване на **философията на правото** като самостоятелна научна дисциплина, като дефинира нейния предмет - изследване на причините за съществуване на метаюридическите предпоставки на правото.

Една от основните теми в творчеството на доц. Градинаров е свързана с проблемите и предизвикателствата на **мрежовото общество** като следващ стадий в развитието на информационното общество и трансформиращото въздействие, което дигиталните технологии оказват върху обществените отношения и процеси. Основният принос тук се изразява в поставянето на редица философски въпроси по нов начин, а именно разглеждането на комуникацията като всеобщо благо, като ресурс, който е достъпен за

всички човешки индивиди и е жизненоважен за тяхното съществуване, но същевременно като процес, който изтласква на преден план въпросите за неподредеността на света, в който живеем, за несигурността, непредвидимостта на процесите и намаляващото значение на утвърдените йерархии. Като безспорно достойнство на работата на Борислав Градинаров в този план може да се изведе фактът, че от философския метаанализ се преминава на едно по-конкретно ниво на анализ и се извеждат такива конкретни предизвикателства и рискове, които мрежовото общество поражда като ерозия на националната държава, криза на идентичността, нарушаване на човешките права и др.

Като продължение на тази тема е другата основна тема в работата на Борислав Градинаров, свързана с **актуалните проблеми на съвременността**. Доц. Градинаров извежда и анализира поредица от важни предизвикателства на съвременната епоха като етническите сблъсъци, мигрантската криза, гражданските движения и проблемите на гражданското общество, ролята на национал-популизма като обществено-политическо явление в страните от Централна и Източна Европа, процеси, които са от изключително важно значение за по-нататъшния ход на европейската интеграция. В това отношение той демонстрира задълбочени познания на съвременната обстановка в света и предлага сериозни научни анализи.

Другата основна тема в научните изследвания на доц. Градинаров, която пряко произтича от анализа на проблемите и предизвикателствата на съвременността е **геополитиката и геополитическите предизвикателства**. На тази тема са посветени една доста голяма част от публикациите на доц. Градинаров, като разнообразието от засегнати проблеми е впечатляващо – като се започне от геополитическите предизвикателства през Европейския съюз и рисковете пред България във връзка с това, мине се през сложните и заредени с историческо, етническо и религиозно напрежение отношения между държавите от Балканския регион и се завърши с ролята на Русия и Турция в геополитически план и новите форми на войната през XXI век. И в този случай доц. Градинаров показва сериозни познания за политическата обстановка в света и предлага интересни анализи на международните взаимоотношения и предизвикателства. В това отношение специален интерес предизвиква неговата **монография „Риск и антирискови стратегии“**, която предлага едно оригинално разбиране за същността на риска и иновативна класификация на видовете риск. Като достойнство на работата следва да се отбележи обвързването на

философските анализи с анализ на актуалните проблеми на съвременността, като например преценка на евротенството на България като антирискова стратегия. Оригинален принос на работата е и идеята за формирането на социален капитал като антирискова стратегия.

Важен аспект в работата на доц. Градинаров представлява поставянето и анализа и на редица важни за съвременното ни общество **социални проблеми**, което очертава не само фундаментално научната, но и практическата значимост на неговите изследвания и показва, че те нямат самоцелен характер, а отговарят на специфични съвременни потребности и могат да служат и за намиране на решение на важни практически въпроси. В това отношение следва да бъдат споменати изследванията му за българския посттоталитарен капитализъм като причина за българската бедност днес; за тоталната монетизация на обществото (т.е. тоталното остойностяване на всички елементи на съвременната икономика) като генератор на социално неравенство; за безусловния базов доход като възможно решение на задълбочаващото се социално разслоение; за достъпа до общите блага и правилата за тяхното равноправно ползване; за необходимостта от преосмисляне на идеята за разделението на труда във всякакъв аспект (международно, общо, частно, единично разделение); за предизвикателствата на несигурността, разгледана в аспекта на ограничения достъп до питейна вода, енергийната несигурност, промените в климата и др. Актуалността, и дори може да се каже злободневността, на тези теми и проблеми подчертава още веднъж практическата значимост и полезност на научните изследвания на доц. Градинаров.

Не можем да не отбележим и една друга много важна и заемаща специално място в изследванията на Борислав Градинаров тема – **етическата проблематика**. На нея са посветени поредица от статии, засягащи проблемите на етическите стандарти в бизнеса; съблюдаването на етическите принципи в научните изследвания, при научното рецензиране и оценката на научните постижения, правните и етически проблеми на плагиатството; приложението на правите и моралните норми в юридическите професии, юридическата етика; лекарската етика и комерсиализацията на здравеопазването и др. Като принос в това отношение може да бъде отбелязано характерното за работата на Борислав Градинаров обвързване на философския с юридическия подход при анализа на етическите категории и проблематика.

Анализирайки приносните моменти в научната работа на Борислав Градинаров, специално следва да отбележим и неговото второ допълнено издание на монографията му „**Медийно право**“, доколкото тя представлява систематизирано изложение на основните аспекти на един относително нов правен отрасъл – медийното право. Нейната новост е причината това да е една от най-цитираните публикации на доц. Градинаров. Същевременно нейната иновативност се определя и от факта, че тя поставя един неизследван до този момент в научната литература въпрос – въпроса за медийната сигурност, от гледна точка на обвързването на философския и юридически анализ на медийната сигурност с конкретни нужди на практиката, а именно защитата на една от най-уязвимите групи потребители на медийно съдържание – децата. Специално отбелязване заслужава и споменатият вече факт, че книгата е структурирана така, че да може да се използва и като учебник при преподаването на юридическата дисциплина „Медийно право“, което е още един показател за това, че научните изследвания на доц. Градинаров имат конкретна практическа приложимост и отговарят на конкретни потребности.

В справката за приносите на кандидата направените от него научни приноси са коректно формулирани и реално отразени.

При колективните публикации – определяне на приноса на кандидата

Доц. Борислав Градинаров няма колективни публикации, с които участва в конкурса.

Отражение на научните публикации на кандидата в нашата и чуждестранната литература

Справката за цитиранията на доц. Борислав Градинаров е свидетелство за неговата видимост и представеност като изследовател в научното пространство – трудовете на доц. Градинаров са цитирани 45 пъти, от които 3 са в чужбина, от чуждестранни изследователи.

Критични бележки по представените трудове

Бих казал, че имам не толкова критични бележки по същество, колкото по-скоро една препоръка във връзка с бъдещата работа на кандидата – да се опита да публикува част от работите си в чужбина, за да постигне по-добра видимост и представеност в международното научно пространство.

Лични впечатления за кандидата

Познавам доц. Борислав Градинаров от съвместната ни работа в ИФС, БАН. Имам впечатления от него като сериозен, добросъвестен и отговорен изследовател и учен със силно ангажирано отношение към науката, както и като честен и коректен човек и колега.

Заклучение

Въз основа на всичко казано до тук, смятам, че Борислав Градинаров напълно покрива минималните национални изисквания за заемане на академичната длъжност „професор“, изразявам убеждението си, че той заслужава да бъде избран на тази длъжност и предлагам на уважаемия **Научен съвет на ИФС да подкрепи неговия избор.**

12.03.2020 г.

Проф. дсн Карамфил Манолов